

Datum 15 oktober 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

de klager,
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. N.E. van Venrooij, advocaat te Soest,

tegen:

1. (wijlen) **de aangeklaagde 1**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 1,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van Fraters CMM.
2. (wijlen) **de aangeklaagde 2**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 2,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van Fraters CMM,
3. (wijlen) **de aangeklaagde 3**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 3,
tijdens zijn leven lid van de Congregatie van Fraters CMM,

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 20 maart 2012. Op 31 mei 2012 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van frater [naam], algemene overste van de Fraters CMM.

Op 23 augustus 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen en werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur. Namens de Congregatie is verschenen frater [naam] voornoemd. Betrokkenen hebben hun standpunten toegelicht.

2. De klacht

2.1. Klager is op 9-jarige leeftijd naar het internaat Huize [naam] te [plaats] gezonden. Hij verbleef in de periode van 1962 tot 1969 op dit internaat. Tijdens zijn verblijf aldaar is klager

veelvuldig slachtoffer geworden van lichamelijke en geestelijke mishandeling door verschillende fraters, maar ook van seksueel misbruik, zowel door enkele fraters als door medeleerlingen. Het verblijf in Huize [naam] is hiermee door klager in ernstige mate als traumatiserend ervaren.

Aangeklaagde 1 dwong klager zijn eten op te eten, ook als hij dat niet lustte. Als klager zijn eten niet op at, dan werd hij door aangeklaagde 1 opgesloten in een rieten wasmand, maar het gebeurde ook dat klager als straf – soms wel dagenlang – geen ander eten kreeg totdat zijn bord leeg was. Soms leidde het tot braken als klager gedwongen werd eten te nuttigen dat hij niet lustte. In dat geval werd klager door aangeklaagde 1 gedwongen niet alleen het eten, maar ook het braaksel op te eten. Voorts werd onwenselijk gedrag door aangeklaagde 1 bestraft door slaag met een rietje op de vlakke hand. Het slaan ging soms door tot bloedens toe.

Ter zitting heeft klager voorts gesteld dat hij door aangeklaagde 1 ook seksueel is misbruikt. Het misbruik omvatte het betasten van de schaamstreek, het met de vingers binnengaan van de anus en aftrekken. Dit misbruik vond plaats in de kamer van aangeklaagde 1.

In groep 3 en 4 was aangeklaagde 2 klagers groepsleider. De jongens gingen ongeveer twee keer per week onder de douche of in bad, waarbij ze werden begeleid door hun groepsleider. Na het baden moest klager door aangeklaagde 2 laten controleren of hij wel goed schoon was. Daarbij trok aangeklaagde 2 de voorhuid van klagers penis heen en weer en raakte hij zijn eikel aan. Daarna moest klager zich omdraaien, waarna aangeklaagde 2 klagers billen van elkaar trok en met zijn vinger klagers anus binnenging en diens anus met zeep van binnen “waste”, soms tot bloedens toe. Dit misbruik herhaalde zich veelvuldig: ongeveer twee keer per week gedurende twee jaar. Daarnaast moest klager regelmatig, naar schatting ongeveer twee keer per week, mee naar de kamer van aangeklaagde 2. Hij moest dan met ontbloot onderlijf in de hoek staan, soms urenlang. Als klager zich dan weer mocht omdraaien moest hij aangeklaagde 2 bevredigen, meestal met de hand maar een enkele keer ook oraal. Ook dit heeft twee jaar lang plaatsgevonden.

Vanaf groep 5 kwam klager onder leiding van aangeklaagde 3. Aangeklaagde 3 heeft klager meerdere malen hard geslagen. Ook werd klager bij wijze van straf door aangeklaagde 3 slechts gekleed in een onderbroek enkele uren in de sneeuw of de vrieskou gezet. In dit schooljaar is klager gaan deelnemen aan het toneel. Daarvoor waren wekelijks repetities. Op enig moment is klager, terwijl hij de bar aan het poetsen was in de bijzaal van de toneelzaal, op gewelddadige wijze lastig gevallen door een oudere medeleerling en aansluitend in de toiletten verkracht door deze en twee andere medeleerlingen. Ook moest hij hen oraal bevredigen. Dat deze daders zelf ook slachtoffer waren van seksueel misbruik door enkele fraters aldaar, bleek uit de mededeling van deze medeleerlingen dat wat de fraters mochten doen, zij ook mochten doen. Klager werd het zwijgen opgelegd door te dreigen dat hij opnieuw verkracht zou worden. Hoewel aangeklaagde 3 kennis had van deze gebeurtenis, volgens klager stond hij erbij te kijken, heeft hij er niet tegen opgetreden. Daarmee acht klager aangeklaagde 3 medeplichtig aan de verkrachting.

2.2. Klager is zijn leven lang gebukt gegaan onder de gevolgen van het misbruik en ernstig getraumatiseerd geraakt door zijn ervaringen. Hij heeft tweemaal een einde aan zijn leven willen maken. Door de gebeurtenissen heeft klager een ernstige vorm van PTSS ontwikkeld. Hij is jarenlang niet in staat geweest om over de gebeurtenissen te praten. Door alle publiciteit rondom het misbruik binnen de kerk zijn alle emoties weer opgevlamd en zijn deze niet meer controleerbaar voor klager. Hij is deels arbeidsongeschikt geraakt als gevolg van de klachten.

2.3. Klager wenst erkenning voor hetgeen hem is aangedaan. Voorts wenst klager vergoeding van de geleden en nog te lijden materiële en immateriële schade.

3. Het verweer

Aangeklaagde 1, 2 en 3 zijn overleden en kunnen geen weerwoord geven. De Overste heeft in zijn reactie gesteld dat uitgebreid onderzoek is verricht naar de levensloop van aangeklaagden 1, 2 en 3.

Ten aanzien van aangeklaagde 1 stelt de Overste dat hem bekend is dat deze fysiek geweld gebruikte tegenover leerlingen. Fysiek geweld valt echter buiten het beoordelingskader van deze procedure. Dat aangeklaagde 1 zich schuldig maakte aan seksueel misbruik blijkt echter niet uit de archieven.

Ten aanzien van aangeklaagde 2 stelt de Overste dat in de archieven geen concrete informatie is gevonden over het gepleegde misbruik jegens klager. Wel is de Overste bekend met drie andere klachten tegen aangeklaagde 2, waarvan er twee inmiddels gegrond zijn verklaard door de Klachtencommissie. Hij acht de klacht van klager in zoverre dan ook aannemelijk.

Ten aanzien van aangeklaagde 3 stelt de Overste dat het gestelde fysieke geweld, hoe verwerpelijk ook, buiten deze procedure valt. Voor klagers stelling dat aangeklaagde 3 gezien heeft dat klager door medeleerlingen werd verkracht en daartegen niet heeft ingegrepen, acht de Overste onvoldoende bewijs aanwezig. Mocht hiervoor wel voldoende aanwijzingen aanwezig worden geacht, dan vraagt de Overste zich af in hoeverre dit onder het begrip “seksueel misbruik” dient te vallen.

4. De beoordeling

Van toepassing is de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder: de Procedure). Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

De Klachtencommissie stelt voorop dat er bijna vijftig jaar zijn verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagden verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagden 1, 2 en 3 zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken.

De Klachtencommissie overweegt voorts het volgende.

Ten aanzien van aangeklaagde 1

Het gestelde fysieke geweld door aangeklaagde 1 jegens klager valt buiten de reikwijdte van deze procedure. De klacht dient in zoverre dan ook niet-ontvankelijk verklaard te worden.

Ten aanzien van het gestelde seksuele misbruik is de Klachtencommissie van oordeel dat niet ter discussie staat dat deze feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure. De Klachtencommissie stelt echter tevens vast dat deze feiten eerst ter zitting zijn gesteld, zonder nadere details. De feiten zijn niet in enige context geplaatst en evenmin zijn omstandigheden vermeld waaronder deze feiten zouden hebben plaatsgevonden. Gelet hierop acht de Klachtencommissie onvoldoende feiten en

omstandigheden aanwezig die de klacht aannemelijk maken. De klacht kan in zoverre dan ook niet gegrond worden verklaard.

Ten aanzien van aangeklaagde 2

Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten jegens aangeklaagde 2 moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure.

Voor de Klachtencommissie is aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden. De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast wordt de klacht ondersteund door een drietal andere klachten tegen aangeklaagde 2, waarvan er twee reeds gegrond zijn verklaard.

Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde 2 met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas ongeveer 9 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem persoon die hij had moeten kunnen vertrouwen.

Gelet op het feit dat aangeklaagde 2 is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. De Overste heeft daartoe een eerste stap gedaan door ter zitting namens de Congregatie het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

Ten aanzien van aangeklaagde 3

Ook het gestelde fysieke geweld door aangeklaagde 3 jegens klager valt buiten de reikwijdte van deze procedure. De klacht dient in zoverre dan ook niet-ontvankelijk te worden verklaard.

Ten aanzien van de gestelde medeplichtigheid van aangeklaagde 3 aan de verkrachting van klager door drie medeleerlingen stelt de Klachtencommissie voorop dat bij de beoordeling van een klacht voor de Klachtencommissie uitgangspunt is dat zij niet uitsluitend kan afgaan op de verklaring van één klager. Het is een elementair rechtsbeginsel dat iemand niet wordt veroordeeld op grond van één enkele verklaring. Dit elementaire rechtsbeginsel moet ook in deze procedure in acht worden genomen.

De verklaring van klager is op de Klachtencommissie oprecht overgekomen. Er zijn echter geen feiten of omstandigheden aan het licht gekomen die de verklaring van klager ondersteunen.

Gelet hierop heeft de Klachtencommissie moeten vaststellen dat voor de feiten die klager heeft gesteld onvoldoende bewijs is gevonden, zodat de klacht in zoverre niet gegrond kan worden verklaard; waarmee overigens bepaald niet gezegd wil zijn dat de door klager gestelde feiten niet waar zijn.

Ten aanzien van alle aangeklaagden

De aangeklaagden 1 t/m 3 zijn overleden, zodat tegen hen geen maatregelen kunnen worden genomen. De overste heeft in zijn reactie alsook ter zitting een eerste stap gedaan door het leed te erkennen en spijt te betuigen

Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de Overste van de Congregatie zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding kunnen wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie:

ten aanzien van aangeklaagde 1:

- verklaart de klacht niet-ontvankelijk voor zover deze ziet op fysiek geweld;
- adviseert de Overste van de Congregatie van Fraters CMM de klacht voor het overige niet gegrond te verklaren;

ten aanzien van aangeklaagde 2:

- adviseert de Overste van de Congregatie van Fraters CMM de klacht gegrond te verklaren, en (nogmaals) het leed van klager te erkennen en hiervoor oprecht spijt te betuigen;

ten aanzien van aangeklaagde 3:

- verklaart de klacht niet-ontvankelijk voor zover deze ziet op fysiek geweld;
- adviseert de Overste van de Congregatie van Fraters CMM de klacht voor het overige niet gegrond te verklaren;

Dit advies is vastgesteld op 15 oktober 2012 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, zr. J.G.M. Verwijs en prof. dr. H.B.M. van de Wiel, leden, bijgestaan door mr. C.A. Murray, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste van de Congregatie van Fraters CMM, aan de Bisschop van Roermond en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.1 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.